

Deđini

CIDA International 2022: Küresel Ölçekli Hibrit Bir Deneyim

Sezer A. Kına

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0002-0814-6915>

sezerkına@gmail.com

Esra İnce

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0003-0889-8778>

esrain90@gmail.com

Dijital Çağda İletişim Sempozyumu'nun (Communication in the Digital Age Symposium) üçüncüsü 12-15 Ekim 2022 tarihlerinde Ankara'da yapıldı. İletişim Araştırmaları Derneđi ile İletişim Fakülteleri Dekanlar Konseyinin öncülük ettiği uluslararası bir sempozyum olan, kısa adıyla CIDA, 2018'de Mersin, 2020'de İzmir Ekonomi Üniversitelerinde gerçekleştirilmişti. Sempozyum hazırlıkları, başkanlığını Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin üstlendiği Ankara merkezli bir akademik konsorsiyum tarafından 2021 yılının Ekim ayında başladı. Konsorsiyuma fakülte veya bölüm düzeyinde katılım gösteren diğer paydaşlar şunlardı: Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi, Çankaya Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, Atılım Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü ve Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Yeni Medya ve İletişim Bölümü.

Konsorsiyumun İzmir Ekonomi Üniversitesi'nden devraldığı sempozyumun üçüncü buluşmasının hazırlıkları önemli gelişmelere vesile oldu. CIDA International alan adıyla açılan internet sayfası, bu ismin ve organizasyonun

<http://ilefdergisi.ankara.edu.tr>

ilef dergisi ■ © 2022 ■ 9(2) ■ güz/autumn: 460-467

Deđini

markalaşmasında önemli bir adım oldu. Bu kapsamda ilk iki sempozyuma ait kurul, konuşmacı, program ve sempozyum sonrası yayın bilgileri; CIDA International alan adının barındığı hizmet alanına yerleştirildi. CIDA'ya ilişkin bilgilerin yeni medya ortamlarında bundan sonra tek merkezden yürütülmesi için “@cidaintl” kullanıcı adı edinildi ve hedef kamuların varlık gösterdiği sosyal paylaşım ağlarında faaliyetlere başlandı.

1 Şubat 2022’de katılım çağrısı yapılan CIDA International 2022’nin teması “olgular ve öngörüler” [*facts and predictions*] olarak belirlendi. Böylelikle dijital çağın temel belirleyeni arasında yer alan iletişim alanına vurgu yapıldı. Yirminci yüzyılın sonlarında, kendisi görülmeyip sonuçlarının görüldüğü kızılötesi [*infrared*] aktarıma karşı duyulan heyecanın, yirmi birinci yüzyılda Matrix’ten Metaverse evrenine uzanan dijital çağın ilerleyişini güçlendirmeyi sürdürdüğüne dikkat çekildi. Konsorsiyum tarafından öngörülerin birer birer somut olgulara dönüştüğünden ve henüz karşılaşılan bu somut olguların da birçok yeni öngörüğü ortaya çıkardığından hareketle içinde yaşadığımız dönemin kendine özgünlüğünün kabulünün gün geçtikçe kitleselleştiğinin altı çizildi. Böylece tüm paydaşlara dijital çağda öznenin kimliği ve ne’liği üzerine dijital evrenler üzerinden sorgulamalar yapma çağrısı sunuldu.

Düzenleme Kuruluna başkanlık eden Abdülrezak Altun’un Türkiye ve Kuzey Kıbrıs’taki iletişim fakülteleri dekanlıklarına gönderdiği mektupta yer alan çağrıya verilen yanıtlarla CIDA International 2022’nin Danışma Kurulu şekillendi. Böylece sempozyuma gönderilen bildiri başvurularının değerlendirilmesinde görev alabilecek hakem adaylarının yer aldığı geniş bir havuz da oluşturuldu. Sempozyumun hedef kamuları için katılım çağrısı, ulusal ve uluslararası ölçekte dijital kanallardan yaygınlaştırıldı. Başvurular ve tüm değerlendirme süreçleri, çevrimiçi konferans yönetim sistemi EasyChair alt yapısı aracılığıyla tamamlandı. Hakemlik yapan öğretim üyelerinden Bilim Kurulu oluşturuldu ve kurul bilgisi internet sayfasına eklendi.

Sempozyum bilimsel ve sosyal program olarak iki düzlemde organize edildi. Sempozyum paydaşları arasında bilgi ve deneyim aktarımını arttırmak amacıyla düzenlenen sosyal program kapsamında 12 Ekim günü gala yemeği, 13 Ekim günü akşam buluşması, 15 Ekim günü gezi düzenlendi. Gezide Kırşehir Valiliği ev sahipliğinde kentin tarihi ve kültürel mekânları ziyaret edildi. 12-14 Ekim tarihlerinde gerçekleştirilen bilimsel programda ulusal ve uluslararası düzeyde yüz otuz sekiz katılımcı yer aldı. Üç davetli konuşma, yedi panel, yirmi iki bildiri oturumunda sunulan altmış altı bildiri ve bir atölye bilimsel programın içeriğini oluşturdu. Ankara Üniversitesi Cebeci

Yerleşkesi'nde bulunan Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) konferans salonunda yapılan açılış etkinliğiyle başlayan CIDA International 2022'nin bilimsel programı, iletişim ve dijitalleşme paydasında çok disiplinli bir akademik kapsama sahip olmasının yanı sıra mekânsal olarak da hibrit olarak yapılandırıldı. Böylelikle katılımcıların sempozyum oturumlarına farklı mekânlardan katılımları kadar yüz yüze ve uzaktan olmak üzere farklı sunum teknikleri de mümkün kılındı. ATAUM konferans salonunun yanı sıra Mahmut Tali Öngören Sinema Salonu, Ahmet Taner Kışlalı Sanatevi'ndeki Kırmızı Salon ve Salon Artisan; yüz yüze eş zamanlı oturumların gerçekleştirilmesine imkân sağladı. Ayrıca salonlarda kurulan teknik altyapı sayesinde üçü davetli olmak üzere yirmi iki konuşma, bir atölye ve on bir bildiri sunumu uzaktan yapıldı.

Sempozyumun yüz yüze oturumlarında görevlilerin yanı sıra Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi mentör öğrenciler de yoğun katkı sağladı. İnternet üzerinden yapılan çevrimiçi oturumlar ise sempozyumun amacına uygun bir şekilde "küresel ölçekli hibrit bir deneyim" olarak gerçekleşmesine olanak tanıdı. Programda yer alan davetli konuşmalar ve paneller, sempozyumun YouTube kanalından canlı yayınlandı. Sosyal ağlarda sempozyum boyunca binlerce kullanıcıya ulaşıldı. Bu kapsamda Düzenleme Kurulunun yanı sıra Ankara Üniversitesi Rektörlüğü ve NETlab Yeni Medya Araştırmaları Laboratuvarı sürecin yönetiminde aktif rol üstlendi.

CIDA International 2022'nin davetli konuşmaları, sempozyumun temasına ve çağrısına paralel olarak dijital kültür, dijital çeşitlilik, dijital pazarlama, yapay zekâ ve kriz iletişiminin dijital imkânları üzerinedir. Dijitalleşmenin üst yapısal alanlara, iletişim bilimlerine, endüstriyel uygulamalara ve diyalojik gereklilikler barındıran uygulamalı iletişime etkilerine dair geniş bir projeksiyon yapıldı. Bu kapsamda 12 Ekim'de Katie Ellis, "Digital Culture, Diversity, and Technology" ve Xabier Martínez Rolán, "Digital Marketing: Artificial Intelligence as a Key Role in Communication and Marketing Strategies" başlıklarını taşıyan konuşmalar yaptılar. Bilimsel programın son günü 14 Ekim'de ise W. Timothy Coombs, "The Opportunities of Digitalization in the Context of Crisis Communication" başlıklı bir konuşma gerçekleştirdi.

Sempozyumda yedi panel düzenlendi. Paneller hem katılımcıların profili hem de odağa aldığı konular bakımından sempozyumun uluslararası niteliğinin tamamlayıcısı oldu. Ruhdan Uzun kolaylaştırıcılığında gerçekleşen *Digital Inequalities and Disability* başlıklı panelde Esra İnce'nin davetiyle sempozyuma katılan Katie Ellis, Beth A. Haller, Marry Bunch ve İlgin Aydınoglu

konuşmacı oldu. Burcu Şimşek'in hem kolaylaştırıcı olduğu hem sunum yaptığı hem de organize ettiği *Narrative Research and Health: Discussions on Well-Being* başlığını taşıyan panelin diğer katılımcıları Pip Hardy ve Laura Mazzoli Smith idi. Zafer Kıyan'ın organize ettiği *The Role of New Media Technologies in Master's Degree Studies* panelinde Agnieszka Lepak, Yaya Baldeh, Famara Fofana, Denys Pisetskyi ve Martyna Zgierska'nın sunumlarına Marc Saurina Lucini kolaylaştırıcılık yaptı. *Public Relations History in the Digital Age* panelinin organizasyonundaki katkılarının yanı sıra kolaylaştırıcısı da olan Melike Aktas, Kuyucu'ya konuşmalarıyla Shelley Spector, B. Pınar Özdemir, Gilman Senem Gençtürk Hızal eşlik etti.

Democracy and Digital World başlıklı panelin kolaylaştırıcısı Fatih Keskin'di. Panele Cem Yaşın'ın yanı sıra Sergio Barbosa ve Rachel Carvalho konuşmalarıyla katkı sundu. Yedi numaralı panel, Ankara Üniversitesi Radyosu Radyo İlef'in kuruluşunun 40. yılı onuruna düzenlendi. Radyo İlef'in emektar hocalarından Halil R. Güven'in kolaylaştırıcısı olduğu *Platformlaşan Yayıncılık Ortamında Ses Endüstrisi ve Radyo Yayıncılığı* başlıklı panelde Burcu Sümer, Sinem Akyön Çelik, Kurtuluş Özyazıcı ve Andaç Işık sunum yaptı. *NFT, Kripto Varlıklar ve Kültür Endüstrisi* başlığını taşıyan bir diğer panel, Ergin Şafak Dikmen kolaylaştırıcılığı ve Oğuz Evren Kılıç, Çağla Gül Şenkardeş, Buğra Ayan katılımıyla gerçekleşti. Bu panelin özelliği, Bilge Şenyüz yürüttüğü ve gerçekleştirilen *Veri Görselleştirme* atölyesinde olduğu gibi Kültür ve Turizm Bakanlığının Gelecek Gençlerin – Kültür Endüstrileri Destek Programı kapsamında desteklediği 2112417 numaralı proje kapsamında gerçekleştirilmesiydi.

Çift taraflı kör hakemlik süreci sonrasında kabul edilen altmış altı çalışma, üç gün boyunca eş zamanlı ve tematik yirmi iki oturumda sunuldu. Bu kapsamda Çiler Dursun kolaylaştırıcılığında toplanan *Bir Kesişim: Dijitalleşme* oturumunda Ezgi Kaya Hayatsever, gazetecilikteki dijital yönelimleri; Gilman Senem Gençtürk Hızal, tarih çalışmalarının dijital dönemdeki işleyişini; Banu Erşanlı Taş ise film afişlerindeki dijital açılımları tartıştı. Nazife Güngör kolaylaştırıcılığındaki *Gazeteciler ve Dijitalleşme* oturumunda Çağrı Kaderoğlu Bulut, yerel medya çalışanları üzerinden dijital dönemde gazeteciliği; Şafak Etike, gazetecilerin yapay zeka deneyimlerini ve Hatice Defne İnce ise 2021'deki orman yangınları örnek olayından hareketle yurttaş gazeteciliğini anlattı.

Yayıncılık ve Dijital Açılımlar oturumunda Nurcan Törenli kolaylaştırıcılığında Sezen Can ve Nalan Bükür, ekran metinlerinde "çirkin üretimi"ni Ameri-

can Horror Story örneği üzerinden Bette ve Dot karakteriyle; Hakan Koluman, Sena Özşirin ve Pınar Aslan televizyon tarihini güncel yeni medya ortamlarıyla ve Nesligül Kurucu ise dijital platform yapımlarındaki yabancılaşmayı *Uysallar* dizisi örneğiyle çözümlendi. *Sonralar Çağı* oturumunda kolaylaştırıcı Zeynep Karahan Uslu'ydu. Oturumda Halime Erdal, teyit.org üzerinden göç haberlerini hakikat-sonrası bağlamında tartıştı. Turancan Şirvanlı, haber-sonrası kavrayışıyla gazeteciliğin olanaklarını sorguladı. Serhat Madsar ile İsmail Uğur Aksoy ise *Don't Look Up* filminde hakikatin önemsizleşmesini yorumladı. Emel Öz dora Akşak kolaylaştırıcılığında gerçekleşen *Kültür, Söylem ve Dijitalleşme* oturumunda Cemile Tokgöz Şahoğlu, algoritmaların nesnellliğini ve meşruiyetini dijital haritalar örneğiyle; Ahmet Akalın, uluslararası kültür enstitülerini faaliyet alanları çerçevesinde; Selver Dikkol ise TikTok videolarında emeğin yeniden üretimini kullanıcı türevli içerik bağlamında değerlendirdi.

Sosyal medya çalışmaları alanındaki araştırmalar dört farklı oturumda sunuldu. Bu kapsamda Nuran Yıldız kolaylaştırıcılığında *Sosyal Medya Çalışmaları I* oturumunda Ali Yıldırım, sosyal medyada kolluk teşkilatlarının iletişim yönetimini Jandarma Genel Komutanlığı örneğinden hareketle çözümlendi. Esra İnce, sakat hakları mücadelesinde sosyal medyanın rolünü tartıştı. Züleyha Özbaş Anbarlı ile Naim Çınar ise kadın cinayetleri üzerinden tekrar kendini gösteren politik kutuplaşmayı Pınar Gültekin olayı üzerinden inceledi. Haluk Geray kolaylaştırıcılığında *Sosyal Medya Çalışmaları II* oturumunda Çilem Tuğba Koç ve Deniz Elif Yavalar, çocuk *vloggerların* "kutu açma videoları" nı popüler bir tüketim pratiği olarak ele aldı. Sevil Bektaş Durmuş, Instagram'daki *influencerların* paylaşımlarında nasıl marka bilinirliği yaratıldığını değerlendirdi. Besime Pınar Özdemir ve Melike Aktaş Kuyucu ise yeni medya, kriz ve risk iletişimi anahtar kavramlarıyla sosyal medya araştırmalarındaki yönelimleri ve sınırlılıkları serimledi.

Sosyal Medya Çalışmaları III oturumunda Mehmet Toplu kolaylaştırıcılığında Yelda Nisan Aslan, sosyal çevre onayı ve izlenim yönetimini; Alican Özer ve Zafer Kıyan, sosyal medya çalışmalarında *trol* hesapları; Esra Bozkanat, Instagram'ın resmi bloğunu kullanım pratiklerini yakınsama bağlamında değerlendirdi. *Sosyal Medya Çalışmaları IV* oturumunda ise Himmet Hülür kolaylaştırıcılığında Sevilay Ulaş ve Zeynep Alkan, çocuk *influencerlar* ile marka algısı ilişkisini; Hande Eslen-Ziya, küresel ısınmanın Twitter'daki yansımalarını; Burak Polat, kullanımlar ve doyumlar yaklaşımıyla haber üretim süreçlerini inceledi. *Metaverse, NFT, Kriptografi* temalı bildiriler de iki farklı oturumda sunuldu. Bahar Kayıhan kolaylaştırıcılığında ilk oturumda

Irmak Koç Alamaslı ve Cem Sefa Sütçü; kripto para, Metaverse ve NFT algılarını teknoloji kabul modeli bağlamında inceledi. Beste Nigar Erdem, YouTube içeriklerinden yola çıkarak Metaverse'ü alternatif bir evren arayışı olarak değerlendirdi. Beris Artan Özoran, Ebru Akçay ve İlgar Seyidov ise NFT'nin bir halkla ilişkiler aracı olarak kullanımını toplumsal fayda üzerinden tartıştı. Emre Toros kolaylaştırıcılığındaki ikinci oturumda Atakan Yorulmaz, Metaverse'ü teknolojik ütopya olarak değerlendirdiği ve dijital dünyada özne – meta ve düşlem ilişkisi bağlamında ele aldığı iki bildiri sundu. Oturumun diğer bildirisini, Emre Canpolat'ın Metaverse ve söyleşme ilişkisini sorguladığı çalışmaydı.

Metin, İçerik, Çözümleme oturumunda Aysel Aziz kolaylaştırıcılık yaptı. Oturumda Burçak Görel, İstanbul Sözleşmesinin medyada çerçevesini farklı örnekler üzerinden çözümlendi. Dilara Dağdeviren, derin-sahte [*deep-fake*] dünyasındaki doğrulama zorluğunu haberciliğe etkileri açısından tartıştı. Ayşe Nil Kireççi ise Mr. Clean reklamlarındaki insanbiçimciliğe odaklandı. *Dijital Görsel Kültür ve Sinemada Anlatı* oturumunda S. Ruken Öztürk kolaylaştırıcılığında Hakan Erkılıç, anlatsal tasarımdaki dijital açılımları Türkiye merkezli *arthouse* yapımlar üzerinden; Bilal Çakay, interaktif sinemanın gelişimini *Late Shift* filmi örneğinden ve Ümmühan Molo ise sanal gerçeklik film anlatısını Jean-Paul Sartre'in varoluş felsefesinden yola çıkarak değerlendirdi. *Sinemada Dijital Bellek, Tasarım ve Yeni Eğilimler* oturumunun kolaylaştırıcısı Oğuz Makal'dı. Oturumda Rahime Akikol, Türk sinemasında renk tasarımını; Onur Aytaç, *Bir Nefes Daha* ve *Beni Sevenler Listesi* filmleri üzerinden Türkiye'deki yeni kuşak bağımsız sinemacıların sunduğu bakış açısını; Senem Duruel Erkılıç ise dijitalleşme ve bellek ilişkisinden hareketle Philip K. Dick uyarlaması yapımları çözümlendi.

Medya, Sınıf ve Biyopolitika oturumunda Gamze Yücesan-Özdemir kolaylaştırıcılığında Cemgazi Yoldaş, E. M. Wood perspektifinden sınıf teorisine yaslanan bir medya çözümlemesi yaptı. Can Güneş Karagöz, Michel Foucault'nun iktidar kavrayışıyla bir Covid-19 değerlendirmesi sundu. Nefise Şirzad ise yapay zeka *influencer*larının insan algısına olan etkilerini değerlendirdi. *Dijital Çağda Kamu ve Kamusal Alan* oturumunda Zafer Kıyan kolaylaştırıcılığında Onur Özger, karşıt kamusal alan inşasını dijital alan ve tiyatro kesişiminde inceledi. Uğur Çetin, kolektif ve kamusal olanın dönüşümü çerçevesinde dijital çağda fotoğraf aracılığıyla hikâye anlatıcılığını sorguladı. Selin Yağcı ise Ankara ve İstanbul çevresinden *punk* gençlerin buluşmalarını sanal ve sosyal mekân ilişkiselliği içinde aktardı. Özcan Yağcı kolaylaştırıcı-

lığında gerçekleşen *Dijital İletişimde Ekoloji ve Sürdürülebilirlik* oturumunda Kemal Cem Baykal, yeni bir reklam dili olarak *greenwashing* pratiğini; Esra Akarsu, B Corp Hareketi üzerinden rejeneratif dönüşümü; Burçe Akcan ve Merve Gençyürek Erdoğan ise sürdürülebilir pazarlamayı tartıştı.

Videoaktivizm oturumunda Serhat Kaymas kolaylaştırıcılığında Oben Hüseyin Sazaner, videoaktivizm ile siyaset ilişkisini Atajurt Kazak İnsan Hakları Örgütü üzerinden değerlendirdi. Diğer katılımcılar Nihan Gider Işıkman, doktor *vlog*larındaki öztemsili dijital çağda gündelik aktivizm açısından tartıştı. Damla Ünler Karagöz ise toplumsal hareketlerde video-eylem kullanımını Migros depo işçileri örneği üzerinden ele aldı. Yavuz Ercil kolaylaştırıcılığında *Oyun Çalışmaları* oturumunda Esra Özgür, Grand Theft Auto oyunu katılımcılarının kültürel müzakere deneyimlerini; Murad Karabulut, Twitch ağındaki hegemonik erkeklik aktarımını; Nilüfer Atlı Şengül ise transhümanizmin dijital oyunlardaki yansımalarını tartıştı. *Dijital Dönüşümde İletişim ve Etik* oturumunda Aslı Yağmurlu Dara kolaylaştırıcılığında Deniz Yenğin ve Yasemin Çakar, internet haberciliğinde etik tartışmalarını arama motoru optimizasyonu üzerinden ele aldı. Tuğçe Garip sunumunda siber *mobbing* tartışmalarına odaklandı. Ebru Gökalliler ve Özlem Alıkcılık ise Covid-19 aşısı karşıtlığına ilişkin saha araştırmalarının bulgularını değerlendirdi.

F. Mutlu Binark kolaylaştırıcılığında *Dijital Gündelik Yaşam* oturumunda Hacer Taşdelen ve Şule Yenigün Altın, Türkiye’de en çok dinlenen *podcast* yayınlarından yola çıkarak *podcast* reklamcılığını tartıştı. Eda Azap ve Kumsal Kınay, kültürel mekânların dijital olarak deneyimlenmesini Kültür ve Turizm Bakanlığının sanalmuze.gov.tr örneği üzerinden değerlendirdi. Murat Uluk, internet sayfalarındaki çerez kullanım izinleri üzerine bir tartışma yürüttü. Engin Sarı kolaylaştırıcılığında *Medya Çalışmaları ve Dijital Bilgi* oturumunda Çağla Kubilay, Nalan Ova ve Çağdaş Ceyhan; medya ve kadın ilişkisini konu edinen Türkiye’de yazılmış lisansüstü tezlerden hareketle bir alanyazın değerlendirmesi ortaya koydu. Özgün Dinçer, iletişim fakültesi öğrencilerinin görüşleri üzerinden dijitalleşme bağlamında medya sektörüne ve iletişim eğitimine yönelik bir değerlendirme yaptı. Gökhan Bulut ise dijital teknolojilerin yükselişle iletişimin zayıflayan disiplinler arası karakterini hatırlatmak için Raymond Williams’ın kavramsal çerçevesine başvurdu.

Sempozyum, Düzenleme Kurulu üyesi Fatih Keskin tarafından okunan Sonuç Bildirgesiyle sonlandı. Bildirgede dijitalleşmenin yarattığı büyük beklentilerin ve toplumsal dönüşüm sancılarının ortaya çıkardığı akademik tartışmaların çok yönlülüğü vurgulandı. İçinde yaşadığımız döneme damgasını

vuran bu sürecin geri döndürülemez ve durdurulamaz olduğunu altı çizildi. Sonuç olarak CIDA International 2022, dijitalleşmeyle ilgili çalışmaların paylaşılması açısından önemli bir misyonu yerine getirdi. Bunun yanında, gelecekteki buluşmalara önemli bir düşünsel miras bıraktı.